

УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Факультэт дадатковай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар БДУКМ

Ю.П.Бондар

“ _____ ” _____ 2012 г.

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ

«Музычна-шумавое вырашэнне свят і відовішчаў»

спецыяльнасці перападрыхтоўкі

1-17 01 71 Рэжысура свят і відовішчаў

кваліфікацыя: рэжысёр свят і відовішчаў

у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,

зацверджаным 03.11.2010 г. № 25-17/197

Мінск 2012

Распрацоўшчык праграмы: Аляхновіч Алег Міхайлавіч, прафесар кафедры рэжысуры абрадаў і святаў УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Саветам факультэта дадатковай адукацыі УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Пратакол пасяджэння ад _____ № _____

Навукова-метадычным саветам УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Пратакол пасяджэння ад _____ № _____

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

УВОДЗІНЫ

Галоўная мэта пры вывучэнні слухачамі дысцыпліны "Музычна-шумавое вырашэнне свят і відовішчаў" заключаецца ў наступным:

1. Засваенне тэарэтычных асноў выкарыстання народнай музыкі ў свяце – фалькларызм у галіне святочнай культуры. Усведамленне рэжысёрамі канцэптуальнай думкі пра тое, што яны займаюцца *другаснымі* формамі ўвасаблення музычнага фальклору ў свяце, што фалькларызм – складаны, супярэчлівы працэс выкарыстання фальклору ў розных галінах культуры.

2. Мэта вывучэння прадмета ўключае выпрацоўку ў слухачоў беражлівых адносін да захавання спецыфічных асаблівасцей народнай музыкі ў свяце, павагу творчых і чалавечых навываў і ўменняў, якімі валодаюць непасрэдня носьбіты традыцыі.

3. Вывучэнне пытанняў, якія тлумачаць сучасную з'яву ў галіне фалькларызму – выкарыстанне фальклору ў сучасных абрадах, святах.

4. Веданне зыходных тэрміналагічных паняццяў у галіне фальклору, фалькларызму.

5. Набыццё ведаў, якія тлумачаць розныя тыпы фалькларызму ў свяце.

6. Вывучэнне спецыфікі рэгіянальнага фальклору Беларусі.

7. Карыстанне асноўнымі прынцыпамі і метадамі пры рабоце над музычным фальклорам да свята.

Усяго на вывучэнне дысцыпліны адведзена 48 гадзін, з іх 24 гадзіны аўдыторных (20 - лекцыі, 4 - семінары), 22 гадзіны - самастойная праца.

Форма выніковага кантролю – экзамен.

Тэматычны план

Назва тэм	Колькасць гадзін			
	лекцыі	семінары	СР	Усяго
1. Вызначэнне асноўных музычных фальклорных тэрмінаў	2		2	4
2. Тыпы фалькларызму ў мастацкай творчасці	2		2	4
3. Музычны вобраз і сродкі музычнай выразнасці	4		4	8

4. Музыкальная драматургія свята	2	2	4	8
5. Этапы вывучэння фальклору	2		2	4
6. Шумы і гукавыя эфекты	2		4	6
7. Падрыхтоўка выступлення і канцэрта	4	2	4	10
8. Работа рэжысёра з фальклорнымі калектывамі	2		2	4
Ўсяго	20	4	24	48

Змест дысцыпліны

Тэма 1. Вызначэнне асноўных музычных фальклорных тэрмінаў

Вызначэнне зыходных паняццяў: "аўтэнтчны фальклор", "фальклор", "фалькларызм", "сінкрэтызм фальклору". Суадносіны паняццяў "фальклор" і "фалькларызм". Адлюстраванне рэжысёрам у свяце сінкрэтызма фальклорнага мастацтва.

Тэма 2. Тыпы фалькларызму ў мастацкай творчасці

Тыпы фалькларызму ў свяце:

- традыцыйны фальклор;
- другасны фальклор;
- апрацаваны фальклор;
- аўтарскія творы, творы асобных кампазітараў, калектываў, якія прайшлі працэс фалькларызацыі;
- стылізаваны фальклор;
- рэстаўрыраваны фальклор;
- рэканструяваны фальклор.

Тэма 3. Музыкальны вобраз і сродкі музычнай выразнасці

Аб'ектыўнае і суб'ектыўнае ў змесце музычнага вобраза. Характэрныя рысы аб'ектыўнасці ва ўспрыняцці музычнага вобраза. Спецыфіка суб'ектыўнага ўспрыняцця музычнага вобраза. Сродкі музычнай выразнасці: тэмп, рытм, гармонія, лад, метр, рэгістр і інш., іх характарыстыка.

Тэма 4. Музыкальная драматургія свята

Музычная драматургія – вынік сцэнарнай драматургіі, распрацаванай рэжысёрам. Мелодыя – носьбіт музычнай драматургіі. Віды музычнай драматургіі.

Тэма 5. Этапы вывучэння фальклору

Асноўныя этапы вывучэння фальклору:

- улік мясцовай спецыфікі фальклору;
- улік жанравай прыроды фальклору;
- выкарыстанне музычнага фальклору з іншымі жанрамі фальклору;
- тэатралізацыя музычнага фальклору ў свяце;
- выкананне музычнага фальклору ў складзе абрада або яго фрагмента;
- этнаграфізм (выкарыстанне прадметаў побыту, рамёстваў, вырабаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва ў свяце);
- узнаўленне ў свяце нацыянальнай спецыфікі пры дапамозе музычнага фальклору.

Тэма 6. Шумы і гукавыя эфекты

Музычныя і шумаваыя эфекты ў свяце: эфект панараміравання, эфект транспаніравання, эфект імітавання, эфект рэха і рэверберацыі і інш.

Тэма 7. Падрыхтоўка выступлення і канцэрта

Падрыхтоўка выступлення фальклорнага калектыва:

- вызначэнне праграмы;
- падрыхтоўка аўдыторыі;
- прадстаўленне выканвўцаў;
- абмеркаванне постканцэртнай сітуацыі і інш.

Тэма 8. Работа рэжысёра з фальклорнымі калектывамі

Работа рэжысёра з традыцыйным калектывам. Работа рэжысёра з маладзёжным фальклорным калектывам. Работа рэжысёра з дзіцячым фальклорным калектывам. Улік у метадычнай рабоце ўзроставых асаблівасцей розных спецыяльных груп. Індывідуальны падыход у творчай і выхаваўчай рабоце з удзельнікамі фальклорных калектываў.

Тэмы для самастойнай работы

Назва тэм	Колькасць гадзін
1. Распрацаваць музычную драматургію вызначанага свята	6
2. Вызначыць сімволіку вобразаў, раслін, дрэў, птушак, народных песень і ўвасабіць яе ў канкрэтным свяце.	6
3. Падбор музычных твораў для выканання разнастайных функцый у свяце.	6
4. Музычная драматургія свята.	6
Усяго	24

Пытанні для экзамену

1. Народная інструментальная музыка ў свяце.
2. Улік рэжысёрам мясцовай спецыфікі музычнага фальклору ў свяце.
3. Сюжэтная і ўмоўная музыка ў свяце, яе шматфункцыянальнасць.
4. Гісторыя тэатральнай музыкі.
5. Музыка ў дзіцячым свяце, асаблівасці яе выкарыстання.
6. Методыка работы рэжысёра з фальклорнымі калектывам.
7. Работа рэжысёра з кампазітарам.
8. Прынцыпы і метады падбору рэжысёрам музыкі ў свяце.
9. Работа з дзіцячым калектывам.
10. Шумы і гукавыя эфекты ў свяце.
11. Музычны фальклор у свяце.
12. Музычны вобраз і сродкі музычнай выразнасці.
13. Падрыхтоўка выступлення і канцэрта.
14. Сродкі музычнай выразнасці.
15. Асноўныя музычныя фальклорныя тэрміны.

Літаратура

1. Аляхновіч А.М. Народная песня ў мастацкай самадзейнасці. Мн., 1991.
2. Аляхновіч А.М. і інш. Беларускі дзіцячы фальклор. Мн., 1994.
3. Аляхновіч А.М. і інш. Беларускі музычны фальклор. Мн., 1997.
4. Аляхновіч А.М. Беларуская народная музыка. План-канспект лекцый для студэнтаў-завочнікаў па спецыяльнасці "Рэжысура народных свят і абрадаў". Мн., 1994.
5. Аляхновіч А.М. Беларуская традыцыйная музычная спадчына. Мн., 2000.
6. Аляхновіч А.М. Народная песня ў школе. Мн., 2004.
7. Аляхновіч А.М. Агляд літаратуры па музычнаму фальклору Беларусі. Мн., 1992.

8. Аляхновіч А.М., Аладаў Г.М. Тыпы фалькларызму ў сучаснай харавой самадзенасці. Мн., 1995.
9. Балады: у 2-х кн. / Склад. Л.М.Салавей, Т.А.Дубкова. Мн., 1977 – 1978.
10. Беларускі народны каляндар / Аўт.-уклад. А.Ю.Лозка. Мн., 1993.
11. Беларускія народныя песні: у 4-х т. / Зап. Р.Шырмы. Мн., 1959 – 1976.
12. Беларускі танцавальны фальклор на самадзейнай сцэне: Рэпертуарны зборнік. Ч. III. / Уклад. Н.М.Лаўрыхінай. Мн.: РНМЦ культуры, 1990.
13. Беларускі фальклор у сучасных запісах. Гомельская вобласць / Уклад. В.А.Захарава і інш. Мн., 1989.
14. Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць / Укл. В.Дз. Ліцвінка. Мн., 1995.
15. Бессонов П. Белорусские песни с подробными объяснениями их творчества.
16. Аляхновіч А.М. Методыка работы рэжысёра з фальклорнымі калектывамі.
/Аўтэнтычны фальклор і праблемы вывучэння, захавання, пераўманьня. Мн., 2010, С. 104 -105.
17. Абрадавая музыка / Энцыклапедыя Культура Беларусі. Мн., 2010. С 18-45.